

ETHNO-LORE XXXVI.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
NÉPRAJZTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK ÉVKÖNYVEI

Főszerkesztő: ORTUTAY GYULA
(NÉPI KULTÚRA – NÉPI TÁRSADALOM címmel)

- I. kötet – 1968. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
II–III. kötet – 1969. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
IV. kötet – 1970. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
V–VI. kötet – 1971. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
Összeállította: Kósa László
VII. kötet – 1973. Szerkesztő: Diószegi Vilmos
Összeállították: Istvánovits Márton és Kósa László
VIII. kötet – 1975. Szerkesztő: Kósa László
IX. kötet – 1977. Szerkesztő: Kósa László
X. kötet – 1977. Szerkesztő: Kósa László
XI–XII. kötet – 1980. Szerkesztő: Kósa László

Főszerkesztő: BODROGI TIBOR

- XIII. kötet – 1983. Szerkesztő: Kósa László
XIV. kötet – 1987. Szerkesztő: Kósa László
Technikai szerkesztő: Niedermüller Péter

Főszerkesztő: PALÁDI-KOVÁCS ATTILA

- XV. kötet – 1990. Szerkesztő: Niedermüller Péter
XVI. kötet – 1991. Szerkesztő: Niedermüller Péter és Sárkány Mihály
XVII. kötet – 1993. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XVIII. kötet – 1995. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XIX. kötet – 1998. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XX. kötet – 2001. Szerkesztő: Szilágyi Miklós
XXI. kötet – 2003. Szerkesztő: Vargyas Gábor

Főszerkesztő: HOPPÁL MIHÁLY

(ETHNO-LORE címmel)

- XXII. kötet – 2005. Szerkesztő: Vargyas Gábor
A szerkesztő munkatársa: Berta Péter
XXIII. kötet – 2006. Szerkesztő: Vargyas Gábor
A szerkesztő munkatársa: Berta Péter
XXIV. kötet – 2007. Szerkesztő: Vargyas Gábor és Berta Péter
XXV. kötet – 2008. Szerkesztő: Vargyas Gábor és Berta Péter
XXVI. kötet – 2009. Szerkesztő: Berta Péter

Főszerkesztő: BALOGH BALÁZS

- XXVII. – 2010. Szerkesztő: Berta Péter
XXVIII. – 2011. Szerkesztő: Ispán Ágota Lidia és Magyar Zoltán
XXIX. – 2012. Szerkesztő: Bati Anikó – Sárkány Mihály
A szerkesztő munkatársa: Vargha Katalin
(Kiadja az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont)
XXX. – 2013. Szerkesztő: Berta Péter – Ispán Ágota Lidia – Magyar Zoltán – Szemerényi Ágnes
XXXI. – 2014. Szerkesztő: Ispán Ágota Lidia – Magyar Zoltán
XXXII. – 2015. Szerkesztő: Fülemlé Ágnes – Ispán Ágota Lidia – Magyar Zoltán
XXXIII. – 2016. Szerkesztő: Ispán Ágota Lidia – Magyar Zoltán
Vendégszerkesztő: Mészáros Csaba – Vargyas Gábor
XXXIV. – 2017. Szerkesztő: Ispán Ágota Lidia – Magyar Zoltán
Vendégszerkesztő: Mészáros Csaba – Vargyas Gábor
XXXV. – 2018. Szerkesztő: Ispán Ágota Lidia – Magyar Zoltán
Vendégszerkesztő: Landgraf Ildikó
XXXVI. – 2019. Szerkesztő: Magyar Zoltán
Vendégszerkesztő: Borbély Sándor – Ispán Ágota Lidia

ETHNO-LORE

A BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT
NÉPRAJZTUDOMÁNYI INTÉZETÉNEK ÉVKÖNYVE

XXXVI.

FŐSZERKESZTŐ
BALOGH BALÁZS

SZERKESZTŐ
MAGYAR ZOLTÁN

VENDÉGSZERKESZTŐK
BORBÉLY SÁNDOR – ISPÁN ÁGOTA LÍDIA

BUDAPEST, 2019

Bölcsészettudományi
Kutatóközpont
Néprajztudományi
Intézet

Megjelent a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával

ISSN 1787-9396

Kiadja a Bölcsészettudományi Kutatóközpont
1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4.
<https://nti.btk.mta.hu>

Első magyar nyelvű kiadás: 2019

© Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Budapest, 2019

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás,
a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát,
az egyes fejezeteket illetően is.

A kiadásért felelős: a Bölcsészettudományi Kutatóközpont főigazgatója.

Borítófotó: Bálázás. Mezőfény (Románia), 2019. Fényképezte: Szilágyi Levente.

Hátsó borító: Menyasszony-öltöztetés. Az „Ecséri lakodalmas” bemutatása egy Kanadából érkezett turistacsoport számára. Ecsér, 1978. A fénykép Langó Márta tulajdona.

Borítóterv: Kaszta Móni

Fordítás: Cselényi Zsuzsa

Tördelés: Fancsek Krisztina

Nyomdai munkálatok:

Prime Rate Kft.

Felelős vezető: Dr. Tomcsányi Péter

Budapest, 2019

Printed in Hungary

TARTALOMJEGYZÉK

BORBÉLY SÁNDOR – ISPÁN ÁGOTA LÍDIA Örökség, globalizáció és lokálitás	9
HAGYOMÁNY ÉS ÖRÖKSÉGESÍTÉS	
CSEH FRUZZSINA Lokális tárgyalás mint nemzeti örökség. Az örökségképzés stratégiái a hőveji varrott csipke és a szegedi papucs példáján	27
EITLER ÁGNES Egy örökségem története és kontextualizációs lehetőségei. <i>Az Ecseri lakodalmas</i>	51
BÁTI ANIKÓ – JUHÁSZ KATALIN – ZENTAI ANDREA – VARGHA ANITA Szlovák hagyományrekonstrukció és örökségesítés Csömörön	81
VÁRKONYI-NICKEL RÉKA – GREINER ERIKA – VARGA-NAGY VERONIKA Hagyomány, globalizáció, előírás. A gyermek közétkeztetés társadalomformáló szerepének vizsgálata a XX. században	123
TÁJ, MULTILOKALITÁS, ÖRÖKSÉG	
MÉSZÁROS CSABA A táj statikus és dinamikus szemlélete az örökségesítési folyamatok tükrében	147
ISPÁN ÁGOTA LÍDIA Az Örség változó imázsa. Szocialista modernizáció és természetvédelem	165
BORBÉLY SÁNDOR A diszfunkcionális ukrán nemzetállam informális alapjai – glokális életvezetési stratégiák Kárpátalján a rendszerváltás után	191
BABAI DÁNIEL – ULICSNI VIKTOR – BÍRÓ MARIANNA – JUHÁSZ ERIKA – MOLNÁR ZSOLT „Az emberek nem tudják miféle. Még emlékezet se volt róluk!” Természetismeret-szerzési mechanizmusok egy visszatelepített ökoszisztéma-mérnök faj (eurázsiai hód – <i>Castor fiber</i>) kapcsán	227
EMLÉKEZETPOLITIKA, NARRATÍVÁK, ELIT DISKURZUSOK	
SÁRKÖZI ILDIKÓ GYÖNGYVÉR Hová lettek a babonák? A kínai sibék Sirin <i>mamába</i> vetett hitének örökségesítése globális kihívások és nemzeti érdekek keresztülán	247
SZILÁGYI ZSOLT Egy 20. századi mongol diktátor, Khorloogiin Choibalsan reprezentációja. A mongol emlékezetpolitika mint konstrukció	277

DOMOKOS MARIANN

*A bátyjait kereső lány-típus (ATU 451) a 19. századi populáris
olvasmányokban és a szóbeliségben*

303

NAGY KÁROLY ZSOLT

„A kálvinizmus (...) a legelső és legkiválóbb forrása az európai demokratikus
átalakulásoknak.” A haladás-eszme változása a magyar református identitás
transzformációinak folyamataiban

335

A KUTATÓINTÉZET MUNKATÁRSAI ÁLTAL ÍRT

VAGY SZERKESZTETT, 2018-BAN MEGJELENT KÖNYVEK

371

CONTENTS

SÁNDOR BORBÉLY – ÁGOTA LÍDIA ISPÁN Heritage, globalization and locality	9
TRADITION AND HERITAGIZATION	
FRUZZSINA CSEH Local object creation as national heritage. Strategies of heritage-making as exemplified by the needle lace of Hövej and the slippers of Szeged	27
ÁGNES EITLER The history and contextualization possibilities of a heritage element. The <i>Wedding at Ecser</i>	51
ANIKÓ BÁTI – KATALIN JUHÁSZ – ANDREA ZENTAI – ANITA VARGHA Heritagization and the reconstruction of Slovak traditions in Csömör	81
RÉKA VÁRKONYI-NICKEL – ERIKA GREINER – VERONIKA VARGA-NAGY Tradition, globalization, regulation. Examining the society-shaping role of children's catering in the 20th century	123
LANDSCAPE, MULTILOCALITY, HERITAGE	
CSABA MÉSZÁROS A static and dynamic view of landscape in light of heritagization processes	147
ÁGOTA LÍDIA ISPÁN The changing image of the Őrség. Socialist modernization and nature conservation	165
SÁNDOR BORBÉLY The informal foundations of the dysfunctional Ukrainian nation-state – glocal life-management strategies in Transcarpathia after the regime change	191
DÁNIEL BABAI – VIKTOR ULICSNI – MARIANNA BÍRÓ – ERIKA JUHÁSZ – ZSOLT MOLNÁR “ <i>People don't know what kind it is. There was not even a memory of them!</i> ” Mechanisms of knowledge acquisition in relation to a reintroduced ecosystem engineer species (Eurasian beaver – <i>Castor fiber</i>)	227
POLITICS OF MEMORY, NARRATIVES, ELITE DISCOURSES	
ILDIKÓ GYÖNGYVÉR SÁRKÖZI What happened to superstitions? The heritagization of the Sirin <i>Mama</i> beliefs of the Chinese Sibe at the crossroads of glocal challenges and national interests	247
ZSOLT SZILÁGYI Representation of a 20 th -century Mongolian dictator, Khorloogiin Choibalsan. Mongolian politics of memory as a construct	277

MARIANN DOMOKOS

The Maiden Who Seeks Her Brothers tale type (ATU 451) in 19th-century
Hungarian popular readings and orality

303

KÁROLY ZSOLT NAGY

„Calvinism (...) is the first and foremost source of democratic transformation
in Europe.” How the idea of progress changed in the processes of Hungarian
Calvinist identity transformation

335

BOOKS PUBLISHED IN 2018 THAT WERE WRITTEN
OR EDITED BY RESEARCHERS OF THE INSTITUTE
OF ETHNOLOGY

371